

Sygn. akt II Ca 829/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Sławomir Buras (spr.)**

Sędziowie: **SSO Barbara Dziewięcka**

SSO Teresa Strojnowska

Protokolant: starszy protokolant sądowy Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 października 2015 r.

sprawy z wniosku J. W. (1)

z udziałem Skarbu Państwa - Agencji Nieruchomości Rolnych w R., J. W. (2), P. D., A. J., S. B., H. W., B. W., A. B., Z. C., A. P. i J. P.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez samoistnego posiadacza

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Busku - Zdroju

z dnia 9 stycznia 2015 r., sygn. akt I Ns 402/14

postanawia:

I. uchylić zaskarżone postanowienie w punkcie I (pierwszym) i wniosek odrzucić;

II. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie II (drugim) i zasądzić kwotę 137 (sto trzydzieści siedem) złotych zamiast kwoty 617 złotych;

III. odrzucić apelację w pozostałej części;

IV. zasądzić od J. W. (1) na rzecz Skarbu Państwa - (...) w R. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Barbara Dziewięcka SSO Sławomir Buras SSO Teresa Strojnowska

Sygn. akt II Ca 829/15

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 1 lipca 2014 roku wnioskodawca J. W. (1) wniósł o stwierdzenie nabycia przez niego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych prawa własności działki położonej w Ś., gmina S., oznaczonej numerem 34 o powierzchni 0,56 ha objętej prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju księgą wieczystą (...). Wnioskodawca domagał się nadto ewentualnie stwierdzenia, że małżonkowie W. i H. W. z dniem 8 stycznia 1958 roku wspólnie nabyli przez zasiedzenie w dobrej wierze własność opisaną wyżej

nieruchomości rolnej bądź stwierdzenia, że J. W. (1), syn W.i H., z dniem 4 listopada 1981 roku nabył przez zasiedzenie własność przedmiotowej nieruchomości.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik Skarb Państwa - Agencja Nieruchomości Rolnych w R. wniósł o oddalenie wniosku oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Pozostali uczestnicy nie zajęli stanowiska w sprawie.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 5 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju wyłączył z akt sprawy wniosek J. W. (1) o stwierdzenie, że małżonkowie W. W.i H. W. nabyli z dniem 8 stycznia 1958 roku przez zasiedzenie własność działki nr (...) o pow. 0,56 ha położonej w Ś.gm. S. oraz wniosek J. W. (1), że z dniem 04.11.1981 roku nabył on przez zasiedzenie własność działki nr (...) o pow. 0,56 ha położonej w Ś.gm. S..

Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2015 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 402/14 Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju oddalił wniosek J. W. (1) o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez samoistnego posiadacza. Nadto Sąd zasądził od wnioskodawcy J. W. (1) na rzecz uczestnika Skarbu Państwa - Agencji Nieruchomości Rolnych w R. kwotę 617,00 zł tytułem kosztów postępowania oraz orzekł, że wnioskodawca i uczestnicy w pozostałym zakresie ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił, iż działka będąca przedmiotem wniosku oznaczona jest w ewidencji gruntów numerem 34 na mapie przyjętej od zasobu geodezyjnego dnia 25 marca 2010 roku za numerem ewidencyjnym (...), położona jest w miejscowości Ś., gmina S.i objęta jest prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju księgą wieczystą (...), w której jako właściciel uwidoczniiony jest Skarb Państwa. Działka ta poprzednio odpowiadała działce numer (...) uwidocznionej w decyzji Naczelnika Gminy w S.z dnia 30 czerwca 1989 roku oraz w Akcie Własności Ziemi z dnia 16 grudnia 1976 roku, a jako właściciele wskazani w nim zostali W.syn J.i A.i M.córka F.i M.małżonkowie B.. W wyniku przeprowadzonej aktualizacji ewidencji gruntów sporny obszar gruntu oznaczony został w ewidencji numerem (...) a dla wnioskodawcy J. W. (1) wydany został Akt Własności Ziemi Nr (...) na działki numer (...) o powierzchni 5,04 ha położone w Ś.. Decyzją Naczelnika w S.z dnia 30 czerwca 1989 roku przejęto na własność Skarbu Państwa nieodpłatnie gospodarstwo rolne objęte Aktem Własności Ziemi Nr (...) z dnia 16 grudnia 1976 roku, w tym sporną działkę uprzednio oznaczoną numerem 27 od W.i M.małżonków B.w zamian za rentę inwalidzką. Na podstawie decyzji Wojewody (...) z dnia 27 października 1994 roku działka nr (...) została przekazana na własność Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wobec powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdził zasadności żądania wniosku. Jak bowiem wynika z decyzji Wojewody (...) z dnia 27 października 1994 roku sporna działka przekazana została na rzecz Skarbu Państwa Agencji Nieruchomości Rolnych, a wcześniej decyzją z dnia 30 czerwca 1989 roku Naczelnika Gminy w S.była przekazana na rzecz Skarbu Państwa przez W.i M.małżonków B., a nie rodziców wnioskodawcy, od których nabył on gospodarstwo rolne. Sąd stwierdził, iż w ustalonym stanie faktycznym brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku, gdyż J. W. (1) w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 26 października 1971 o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, czyli 4 listopada 1971 roku, nie był posiadaczem działki nr (...), uprzednio oznaczonej ewidencji numerem 27, albowiem nie wchodziła ona w skład gospodarstwa rolnego jego rodziców, a ponadto nie został zachowany okres jej posiadania, czyli co najmniej 5 lat lub 10 lat w złej wierze przed wejściem w życie ustawy. Sam bowiem wnioskodawca we wniosku wskazał, iż objął działkę nr (...) w posiadanie w dniu 4 listopada 1971 roku, co potwierdził następnie w swych zeznaniach. Sąd uznał, iż zebrany materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie, że wnioskodawca wszedł w posiadanie samoistne działki nr (...) a same twierdzenia wnioskodawcy co do tego, że uważał się za jej właściciela nie mogą świadczyć o samoistnym charakterze jego posiadania, co skutkowało oddaleniem wniosku. O kosztach postępowania należnych od J. W. (1) na rzecz uczestnika Skarbu Państwa – Agencji Nieruchomości Rolnych w R.Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. Na koszty te złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 600 zł ustalone w oparciu o § 6 pkt 4 i § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. O kosztach postępowania względem pozostałych uczestników Sąd orzekł zaś na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca zaskarżając je w całości i zarzucając :

I. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. :

- naruszenie art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 336 k.c., art. 7 k.c., art. 336 k.c., art. 339 k.c., art. 340 k.c. oraz art. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych w tym m. in. poprzez : niewłaściwą subsumcję stanu faktycznego do przepisów prawa odnoszących się do samoistnego posiadania i zasiedzenia nieruchomości; wadliwe ustalenie, iż posiadanie wnioskodawcy oraz jego poprzedników prawnych nie spełniało przymiotu samoistności oraz, że doszło do obalenia domniemania samoistnego posiadania;
- naruszenie art. 176 k.c. w zw. z art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny przez jego niezastosowanie i nie doliczenie do czasu posiadania nieruchomości przez wnioskodawcę czasu posiadania jego poprzedników prawnych;

II. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy tj.

- naruszenie art. 191 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez nie orzeczenie co do ewentualnego roszczenia wniosku złożonego przez J. W. (1),
- naruszenie art. 231 k.p.c. w zw. z art. 339 k.c. i art. 340 k.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez nie uznanie za ustalony fakt samoistnego posiadania wnioskodawcy oraz ciągłości jego posiadania, mimo istniejących w tym przedmiocie domniemań prawnych;
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 339 k.c., art. 340 k.c., art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów; przeprowadzenie wybiórczej oceny dowodów, wyciągnięcie wniosków nielogicznych i sprzecznych z zasadami współżycia społecznego; dokonanie jedynie ogólnikowej oceny materiału dowodowego;
- sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany materiał dowodowy, w tym m.in. poprzez przyjęcie, iż samoistnymi posiadaczami spornej nieruchomości byli M. i W. B., mimo iż niegdyś nieruchomości tej nie posiadali;
- naruszenie art. 234 k.p.c. w zw. z art. 7 k.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie domniemania prawnego dobrej wiary wnioskodawcy,
- naruszenie art. 229 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie faktu przyznanego przez uczestnika Skarb Państwa - Agencję Nieruchomości Rolnych, że to wnioskodawca jest samoistnym posiadaczem spornej nieruchomości;
- naruszenie art. 520 k.p.c. poprzez obciążanie wnioskodawcy kosztami zastępstwa prawnego, mimo istnienia szczególnie uzasadnionych okoliczności dających podstawę do zwolnienia od takich kosztów.

Wobec tak sformułowanych zarzutów skarżący domagał się :

- stwierdzenia, że wnioskodawca J. W. (1) był i jest samoistnym posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni 0,56 ha położonej obrębnie wsi Ś.– obecnie gmina S., powiat (...), woj. (...), aktualnie oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju prowadzi księgą wieczystą (...)
- zmianę w całości zaskarżonego postanowienia i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez stwierdzenie, że wnioskodawca J. W. (1) nabył przez zasiedzenie własność nieruchomości rolnej o powierzchni 0,56 ha położonej obrębnie wsi Ś.– obecnie gmina S., powiat (...), woj. (...), aktualnie oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju prowadzi księgą wieczystą (...)
- uzupełnienie postępowania dowodowego na rozprawie apelacyjnej;
- zasądzenie od Skarbu Państwa - Agencji Nieruchomości Rolnych w R. na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania.

Ewentualnie zaś apelujący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Uczestnik Skarb Państwa - Agencja Nieruchomości Rolnych w R. w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja nie jawiła się jako zasadna, a częściowo podlegała również odrzuceniu.

Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd odrzuci pozew, jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna. Przepis ten, na podstawie art. 13 § 2 k.p.c., znajduje odpowiednie zastosowanie również w postępowaniu nieprocesowym. W ocenie Sądu Okręgowego wadliwym było prowadzenie przez Sąd I instancji postępowania co do meritum w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nabycia przez wnioskodawcę, na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, własności nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr(...)w sytuacji, gdy wniosek ten podlegał odrzuceniu.

Nie jest dopuszczalna droga sądowa dla rozpoznania złożonego po dniu 5 kwietnia 1982 r. wniosku o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez posiadacza samoistnego, jeżeli przed wejściem w życie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 11, poz. 81) właściwy organ administracji państwowej odmówił takiemu żądaniu tej samej osoby decyzją ostateczną (uchwał Sądu Najwyższego z dnia 1 września 1986 roku, III CZP 65/86, OSNC 1987/10/148). Złożony po dniu 6 kwietnia 1982 r. wniosek o stwierdzenie nabycia własności przez posiadacza samoistnego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 ze zm.) podlega odrzuceniu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej (art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.), jeżeli postępowanie w sprawie nabycia własności nieruchomości na podstawie wymienionej ustawy zostało zakończone przed dniem 6 kwietnia 1982 r. ostateczną decyzją terenowego organu administracji państwowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1985 roku, III CRN 347/85, OSNC 1986/10/160). Po wejściu w życie art. 63 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarce nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 464) sąd jest związany decyzją administracyjną - aktem własności ziemi, jeżeli została ona uznana przez właściwy organ administracyjny za ostateczną (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 1994 roku, III CZP 69/94, OSNC 1994/12/233).

Zauważyć należy, iż nieruchomość, której dotyczy wniosek była przedmiotem uwłaszczenia w postępowaniu administracyjnym w wyniku, którego wydana została ostateczna decyzja administracyjna. W aktach sprawy niniejszej znajduje się bowiem akt własności ziemi (k. 129) o numerze (...)wydany przez Naczelnika Gminy w S.dnia 16 grudnia 1976 roku, w którym stwierdza się, iż małżonkowie W.i M. B.stali się z mocy samego prawa właścicielami m.in. działki oznaczonej w ewidencji gruntów nr 27 położonej w miejscowości Ś.. Decyzja ta jawi się jako ostateczna, co potwierdzone zostało stosowną pieczęcią na niej umieszczoną. Jednocześnie nie może być wątpliwości, iż działka nr (...)oraz działka, której dotyczy wniosek są działkami tożsamymi, co ustalił również Sąd I instancji, a okoliczność ta nie była kwestionowana w toku postępowania. W szczególności wskazać należy, iż z zaświadczenia wydanego w dniu 5 czerwca 2014 roku przez (...)w B.wynika, iż działka nr (...)o pow. 0,56 ha położona w obrębie Ś., gm. S., w wyniku aktualizacji gruntów tegoż obrębu w 1993 roku zmieniła oznaczenie na działkę nr (...) o pow. 0,56 ha.

Skoro zaś co do działki, której dotyczy niniejsze postępowanie o stwierdzenie nabycia własności przez posiadacza samoistnego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych była już wydana przed dniem 6 kwietnia 1982 roku ostateczna decyzja terenowego organu administracji państwowej, to złożony po tej dacie przez J. W. (1) wniosek podlegał odrzuceniu w związku z niedopuszczalnością drogi sądowej. Jak już bowiem wyżej wskazano sprawa uwłaszczeniowa ostatecznie zakończona w postępowaniu administracyjnym nie może być ponownie rozpoznana przez sąd powszechny. Jednocześnie, stosownie do art. 4 zd. 1 ustawy z dnia 26 marca

1982 r., nabyta na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych własność nieruchomości oraz związane z tym nabyciem określone skutki prawne pozostały w mocy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżone postanowienie w punkcie I i wnioski odrzucił.

Nadto koniecznym było dokonanie zmiany również rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II zaskarżonego postanowienia, w którym to Sąd Rejonowy zasądził od wnioskodawcy J. W. na rzecz Skarbu Państwa – Agencji Nieruchomości Rolnych w R. kwotę 617,00 zł tytułem kosztów postępowania. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia Sąd Rejonowy ustalając wysokość kosztów zastępstwa procesowego oparł się na uregulowaniu zawartym w § 6 pkt 4 i § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu tj. zastosował stawkę właściwą dla spraw o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości. Zgodnie natomiast z § 10 ust. 1 pkt 3 wskazanego rozporządzenia stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw z zakresu postępowania nieprocesowego w sprawie niewymienionej odrębnie 120 zł. Tym samym zasadnym było dokonanie, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmiany zaskarżonego postanowienia w punkcie II i zasądzenie kwoty 137 zł zamiast kwoty 617 zł.

W pozostałym zakresie apelacja wnioskodawcy podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna (art. 373 k.p.c.). Niedopuszczalność złożonego środka zaskarżenia występowała w takim zakresie, w jakim odnosił się on do żądań ewentualnych sformułowanych we wniosku tj. do żądania stwierdzenia, że małżonkowie W. W. i H. W. z dniem 8 stycznia 1958 roku wspólnie nabyli przez zasiedzenie w dobrej wierze własność będącej przedmiotem wniosku nieruchomości rolnej bądź stwierdzenia, iż J. W. (1), syn W. i H., z dniem 4 listopada 1981 roku nabył przez zasiedzenie własność przedmiotowej nieruchomości. Zauważyć bowiem należy, że kwestie te nie były przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu I instancji, a to w związku z wydanym na rozprawie w dniu 5 listopada 2014 roku postanowieniem o wyłączeniu z akt sprawy wniosku wnioskodawcy o stwierdzenie, że małżonkowie W. W. i H. W. nabyli z dniem 8 stycznia 1958 roku przez zasiedzenie własność działki nr (...) o pow. 0,56 ha położonej w Ś.gm. S. oraz wniosku J. W. (1), że z dniem 04.11.1981 roku nabył on przez zasiedzenie własność działki nr (...) o pow. 0,56 ha położonej w Ś.gm. S.. Nadto w komparycji wydanego przez Sąd Rejonowy postanowienia co do istoty wskazane zostało, iż dotyczy ono stwierdzenia nabycia własności nieruchomości przez samoistnego posiadacza. Kwestia ta zdaje się uszła uwadze skarżącego. W takiej zaś sytuacji w omawianym zakresie brak jest substratu zaskarżenia, co skutkowało musiło odrzuceniem apelacji jako niedopuszczalnej na podstawie art. 373 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 3 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSO Barbara Dziewięcka SSO Sławomir Buras SSO Teresa Strojnowska